

EINDELIJK EEN STUW IN DE LOLLEBEEK!

In het voorjaar van 1969 werd de Lollebeek in C.R.M.-reservaat "Castenrayse Vennen" (gemeenten Venray en Horst) in ruilverkavelingsverband dieper en breder gemaakt en rechtgetrokken. Nog in datzelfde jaar begon het grotendeels uit vennen, moerassen en broekbossen bestaande reservaat sterk te verdrogen, omdat de beek dieper en breder was

De stuw in de Lollebeek in aanbouw. Foto: M. van den Munckhof.

gemaakt. In de daarop volgende jaren werd die verdroging steeds erger. Zie voor een beschrijving van de verdrogingsverschijnselen mijn in januari 1974 verschenen artikel "De ondergang van een Limburgs natuurreservaat, de Castenrayse Vennen" (N.H.M. 63/1; blz. 5 t/m 15). Jarenlang werd gepleit voor een stuw, die net stroomafwaarts van de Castenrayse Vennen in de Lollebeek gebouwd zou moeten worden om althans in een deel van het reservaat (De Paes genaamd) de grondwaterstanden van vóór de ruilverkaveling weer terug te krijgen.

En eindelijk, in het najaar van 1977, begon men dan met de bouw van deze handbediende klepstuw in de Lollebeek. Ze is momenteel vrijwel klaar. Helaas ligt deze stuw niet op de meest ideale plaats; ze ligt niet stroomafwaarts van het reservaat, doch erin.

Behalve een stuw in de Lollebeek heeft men ook een stuw in een zijbeek van de Lollebeek, de Molenberglossing, aangelegd, ongeveer 5 meter stroomopwaarts van de monding. Deze handbediende schotbalkstuw (zomerstuw) is geheel gereed.

Ongetwijfeld zullen beide stuwen zorgen voor een definitieve stijging van de grondwaterstand in de Castenrayse Paes. Het is te hopen!

P.J.J. van den Munckhof, Horst (L.).

EEN ALTERNATIEVE POEL VOOR DE VROEDMEESTERPAD

Een voor Zuid-Limburg typisch dier is de vroedmeesterpad (Alytes o. obstetricans Laurenti). De meest noordelijke grens van zijn verspreidingsgebied loopt over het zuidelijk deel van onze provincie. De vroedmeesterpad heeft zijn naam te danken aan de bijzondere 'broedzorg'. Het wijfje deponereert de eieren niet - zoals onze andere inheemse kikkers en padden - in het water, doch het mannetje wikkelt het

eiersnoer om zijn achterpoten. Hij houdt de eieren zo lang bij zich, tot deze op het punt staan om uit te komen, waarna hij ze in het water afzet. Regionaal wordt het dier 'klungelke' genoemd, omdat zijn roep op het geluid van klokjes lijkt (klingeln).

Tot voor kort werd verondersteld dat het dier slechts in kalkrijke gebieden voorkomt en voor het afzetten van de larven kalkhoudend water nodig heeft. Uit diverse onderzoeken is echter gebleken dat het dier als eisen stelt veel warmte en een stenige bodem met schuilplaatsen, zoals groeven, oude muren etc. Ook

aan het water stelt het dier geen bijzondere eisen; het kalkgehalte van de poelen waarin larven van dit dier voorkomen varieert enorm.

Om een vrij grote populatie van dit steeds zeldzamer voorkomende dier van de ondergang te redden, heeft de werkgroep Limburg van de Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde "Lacerta" het initiatief genomen een alternatieve 'poel' aan te leggen te Holset. Hier is weliswaar reeds een (aangelegde) vijver voor deze dieren aanwezig, doch deze staat regelmatig droog wegens slechte watertoevoer, lekkage en uitdroging, uiteraard met funeste gevolgen voor de larven.

Met subsidie van de Stichting Bevordering Herpetologie ging een kleine projectgroep aan de slag. Zij won advies in van biologen en nam contact op met de eigenaar van een terrein op enkele tientallen me-

ters verwijderd van de oorspronkelijke poel. Tevens hield zij lezingen voor de jeugd van de hoogste klassen van enkele basisscholen in omliggende gemeenten. Op 22 oktober j.l. legde zij een alternatieve poel aan. De 'poel' is een polyester vijver van circa 2½ bij 3 meter met een grootste diepte van 60 cm, en is gelegen op niet voor publiek toegankelijk terrein, waar de zon overvloedig toegang heeft. Op dit terrein is de grootste concentratie vroedmeesterpadden geconstateerd.

Met de eigenaar zijn afspraken gemaakt, onder andere dat de werkgroep zich garant stelt voor het onderhoud van de vijver.

De werkgroep hoopt dat dit experiment zal slagen en een daadwerkelijke bijdrage zal vormen tot het behoud van de vroedmeesterpad in Zuid-Limburg.

VISCUM ALBUM, maretak

door F. Cupedo, met foto's van de schrijver.

I. De berk als voedsterplant

De laatste tijd is de belangstelling voor maretakken (mistel) -vooral door activiteiten van het I.V.N.-nogal toegenomen, zodat velen naar de plant uitkijken, en zelfs de regionale pers aandacht besteedde aan haar verspreiding.

Verschillende keren ben ik daarbij de opmerking tegengekomen dat maretakken op berken niet voorkomen, en dat dergelijke waarnemingen op verwisseling met heksenbezems moeten berusten. Hoewel in de meeste gevallen inderdaad van een dergelijke verwisseling sprake zal zijn, is de veronderstelling dat mistel niet op berk groeit toch onjuist. De oorzaak van deze misvatting is duidelijk: in het meest uitgebreide overzicht dat ooit van de voedsterplan-

ten van de maretak in Nederland (en dus in Limburg) is verschenen, nl. dat van de Wever (1938a), wordt inderdaad de berk niet genoemd. Latere opsommingen van voedsterplanten (Willems 1959, Dijkstra 1976, Felder 1975) zijn, hoe kan het ook anders, herhalingen van de Wever's lijst, eveneens zonder berk. Ook jarenlange zaaiproeven die de Wever deed -bij vele tientallen boomsoorten succesvol- bleven op berken zonder resultaat. Toch zegt hij er in zijn artikel direct bij dat in Duitsland de mistel wel degelijk op de berk gezien werd; met name noemt hij het natuurmonument Schorfheide (Brandenburg).

Maar ook in Limburg staat een berk met maretakken. Het is een Zachte berk (*Betula pubescens* Ehrh.), in het Aambospark in Heerlen. Er groeien maar liefst twee mistelstruikjes op, beide vrouwelijk. Hoewel ze er al ± 10 à 15 jaar zitten, zijn ze de